

RUS TÜRK İŞADAMLARI BİRLİĞİ (RTİB) AYLIK EKONOMİ RAPORU

Rusya ekonomisindeki gelişmeler: Ekim 2019

1.Öne Çıkan Hususlar (Özet)

1-Süregelen ticaret gerilimleri dünya ekonomisindeki yavaşlamanın devam etmesine neden olmaktadır. Dünya genelinde sanayi üretiminde yavaşlama görülmektedir. Haziran ayında dünya sanayi üretim artışı %0,6'ya gerileyerek küresel finans krizi sonrası en düşük noktaya gelmiştir. Diğer taraftan dünya ticaretindeki büyüme de yavaşlamış ve 2012-2017 büyüme ortalamasının gerisine düşmüştür.

2-Rusya Federal İstatistik Servisinin verilerine göre, Rusya'da 2019 ilk çeyrek büyümesi %0,5, ikinci çeyrek büyümesi ise %0,9 olarak gerçekleşmiş bulunmaktadır. Bazı öncü göstergelerdeki gelişmelere bakıldığında 2019 yılının ilk dokuz ayındaki aktivitelerin geçen yılın aynı dönemine kıyasla yavaşladığı anlaşılmaktadır.

3-Gerek uluslararası kuruluşlar ve gerekse Rusya Merkez Bankası ve Ekonomik Kalkınma Bakanlığı gibi kurumlar 2019 yılı büyümesini %1 civarında öngörmektedir (2018-%2,3).

4-Rusya'da enflasyon oranı Eylül ayında gerilemeye devam ederek %4 olarak gerçekleşmiştir. Rusya Merkez Bankası Yönetim Kurulu'nun Eylül ayında yapılan toplantısında politika faiz oranı %7,25'den %7'ye indirilmiştir.

5-İşsizlik oranı Ağustos ayında tarihi olarak en düşük seviyeye gerileyerek %4,3 olarak gerçekleşmiştir. Ancak bu gelişmede nüfus dinamiklerinin göz önüne alınması gerekmektedir.

6-2019 Ocak-Eylül döneminde federal bütçe fazlası önemli ölçüde artarak %3,8 olarak gerçekleşmiştir (2018-%2,7).

7-Genel olarak bakıldığında Rusya ekonomisinde makro dengeler açısından bir sorun görülmemektedir. Ancak ekonomik canlılığın dünya genelindeki trende paralel olarak geçen yıla kıyasla bir miktar yavaşladığı görülmektedir. Ekonomik canlanmanın artırılabilmesi yatırım ve tüketim harcamalarının daha fazla teşvikine bu ise petrol fiyatları ve dış konjonktürel gelişmeler yanı sıra gelir artışına ve yapısal faktörlere bağlı bulunmaktadır.

İÇİNDEKİLER

1.Öne Çıkan Hususlar (Özet)	1
2-Dünya ekonomisi.....	3
3-Piyasalar	4
4-Rusya ekonomisi büyüme görünümü.....	6
5-Enflasyon	9
6-İşsizlik Oranı	11
7-Dış ticaret, ödemeler dengesi, rezervler	11
8-Bütçe.....	12
9-Bankacılık sektörü	13

Rusya Ekonomisi Temel Göstergeler Tablosu

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*
GSMH (milyar dolar)	1.904	2.016	2.079	1.860	1.324	1.283	1.578	1.577	1.610
Büyüme oranı	4,3	3,4	1,3	0,7	-2,8	-0,2	1,5	2,3	0,9
İşsizlik Oranı	6,1	5,1	5,6	5,3	5,8	5,3	5,1	4,5	4,3
Federal Bütçe Dengesi, %GDP	0,8	-0,1	-0,5	-0,5	-2,4	-3,4	-1,4	2,7	3,8
Enflasyon Oranı	8,5	5,1	6,8	7,8	10,7	5,4	2,5	3,5	4
Rezerv Fonu, milyar dolar	25	62	87	88	59	31	17	0	0
Ulusal Refah Fonu, milyar dolar	87	88	88	78	72	71	66	68	123
İhracat, milyar dolar	515	528	523	497	393	279	352	443	204
İthalat, milyar dolar	318	336	343	308	281	191	237	249	117
Ticaret Dengesi, milyar dolar	196	192	180	189	112	88	115	194	87
Cari Açık, milyar dolar	97	71	34	56	69	23	35	114	44

Kaynak: Rusya Merkez Bankası, Rusya İstatistik Kurumu, İMF, Dünya Bankası

*Büyüme ve dış ticaret verileri Haziran, diğerleri Ağustos-Eylül.

Bazı öncü göstergeler, % değişme

	Eyl-2018	Ekim	Kas	Ara	Ocak	Şub	Mart	Nis	May	Haz	Tem	Ağus
Sanayi üretim endeksi	2,1	3,7	2,4	2,0	1,1	4,1	1,2	4,6	0,9	3,3	2,8	2,9
İmalat sanayi endeksi	-0,1	2,7	0,0	0,0	-1	4,6	0,3	4,7	-1	3,4	2,8	2,7
Perekaide satışlar	2,2	2,0	3,0	2,3	1,9	2,1	1,7	1,6	1,4	1,4	1,1	0,8
Reel ücretler	4,9	5,2	4,2	2,9	1,1	0	2,3	1,6	1,6	2,9	3	3

Kaynak: Rusya İstatistik Kurumu

2-Dünya ekonomisi

Süregelen ticaret gerilimleri ve yeni ticaret kısıtlamaları ihtimali dünya ekonomisindeki yavaşlamanın devam etmesine neden olmaktadır. Son dönemlerde dünya genelinde sanayi üretiminde yavaşlama görülmektedir. Haziran ayında dünya sanayi üretim artışı %0,6'ya gerileyerek küresel finans krizi sonrası en düşük noktaya gelmiştir. Diğer taraftan dünya ticaretindeki büyüme de yavaşlamakta ve 2012-2017 büyüme ortalamasının gerisine düşmektedir.

Önemli merkez bankalarının para politikasındaki değişiklikler ve ticaret politikalarındaki belirsizlikler yatırım iştahını azaltmakta ve finansal piyasalardaki istikrara olumsuz etki etmektedir.

Rusya Merkez Bankasının Eylül toplantısında yapılan değerlendirmede ise uluslararası ticaret kısıtlamalarının sıkılaştırılması ve diğer jeopolitik faktörlerin de etkisiyle küresel ekonomik yavaşlamanın daha belirgin olması durumunda, bunun küresel emtia ve finansal piyasalarındaki dalgalanmayı, döviz kurunu ve enflasyon beklentilerini etkileyebileceği ifade edilmiştir.

Merkez Bankaları tarafından söz konusu global koşulların ve büyümedeki yavaşlamanın politikalarında dikkate alındığı görülmektedir. ABD ve Avrupa Merkez Bankalarının parasal genişlemeyi kolaylaştırıcı politikaları bu tür ülkelerdeki getirilerde düşüslere neden olarak bazı gelişen ekonomiler için finansman olanakları yaratsa da belirsizliklerin ortaya çıkardığı riskler nedeniyle bazı gelişen ülkelere yönelik sermaye girişinde azalma olduğu anlaşılmaktadır.

Merkez Bankalarının aldığı tedbirlere rağmen ticaret politikalarındaki belirsizlikler, büyük ekonomilerdeki yavaşlama, bazı gelişen ülkelerdeki özel sorunlar, bazı Avrupa ülkelerindeki yüksek borçlar, jeopolitik konulardaki olumsuz gelişmeler ve diğer politik belirsizlikler global büyüme görünümünü negatif yönde etkilemeye devam etmektedir.

3-Piyasalar

Brent petrol fiyatı 2019'un ilk aylarında 2018 sonuna kıyasla toparlanma gösterse de yılın ikinci yarısından itibaren düşüş kaydetmiştir. Eylül ayında Suudi Arabistan petrol tesislerine yapılan saldırı sonucu geçici bir sıçrama yaşanmış, ancak fiyatlar yeniden düşüslere geçmiştir. Bunun sebepleri arasında global talepteki azalma ve ABD petrol arzındaki artış gelmektedir. Önümüzdeki dönemde küresel talep ve OPEC (+)'in tavrı yanı sıra jeopolitik gelişmeler petrol fiyatlarında belirleyici olmaya devam edecektir.

Ortalama Brent petrol fiyatı-\$

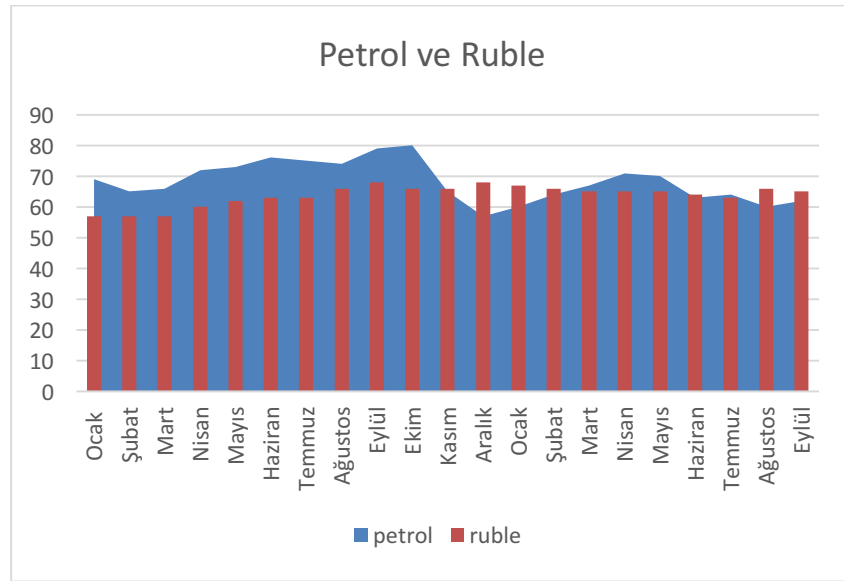
Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Ocak-2019	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül
74	79	80	65	57	60	64	67	71	70	63	64	60	62
% Değ.	6,8	1,3	-18,8	-12,3	5,3	6,7	4,7	6,0	-1,4	-10,0	1,6	-6,3	3,3

Ruble Ağustos ayında Temmuz ayına kıyasla dolar karşısında değer kaybetmiş, Eylül ayında yeniden bir miktar değer kazanmıştır. Yılın ikinci yarısında petrol fiyatlarında önemli bir gerileme yaşansa da Rubledeki gerileme daha sınırlı kalmıştır. Ağustos ayında ortalama Brent petrol fiyatında %6,3 gerileme yaşanırken Ruble %4,8 oranında değer kaybetmiştir. Eylül ayında petrol fiyatında %3,3 oranında artış yaşanırken Ruble %1,5 oranında değer kazanmıştır.

Dolar/Ruble kurundaki gelişmeler

Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Ocak-2019	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül
66	68	66	66	68	67	66	65	65	65	64	63	66	65
% Değ.	3,0	-2,9	0,0	3,0	-1,5	-1,5	-1,5	0,0	0,0	-1,5	-1,6	4,8	-1,5

Petrol ve Ruble ilişkisi

Moskova Borsasındaki gelişmelere bakıldığında, MOEX endeksinin 7 Ekim itibarıyla 2018 sonuna kıyasla %14 oranında değer kazandığı görülmektedir.

	2018 sonu	7 Ekim 2019	% Değişme
Dolar Ruble Kuru	69	65	-5,8
Politika Faiz Oranı	7,75	7	-9,7
Enflasyon oranı	4,3	4	-7,0
MOEX Endeksi	2369	2711	14,4
Brent petrol fiyatı, \$	53	59	11,3

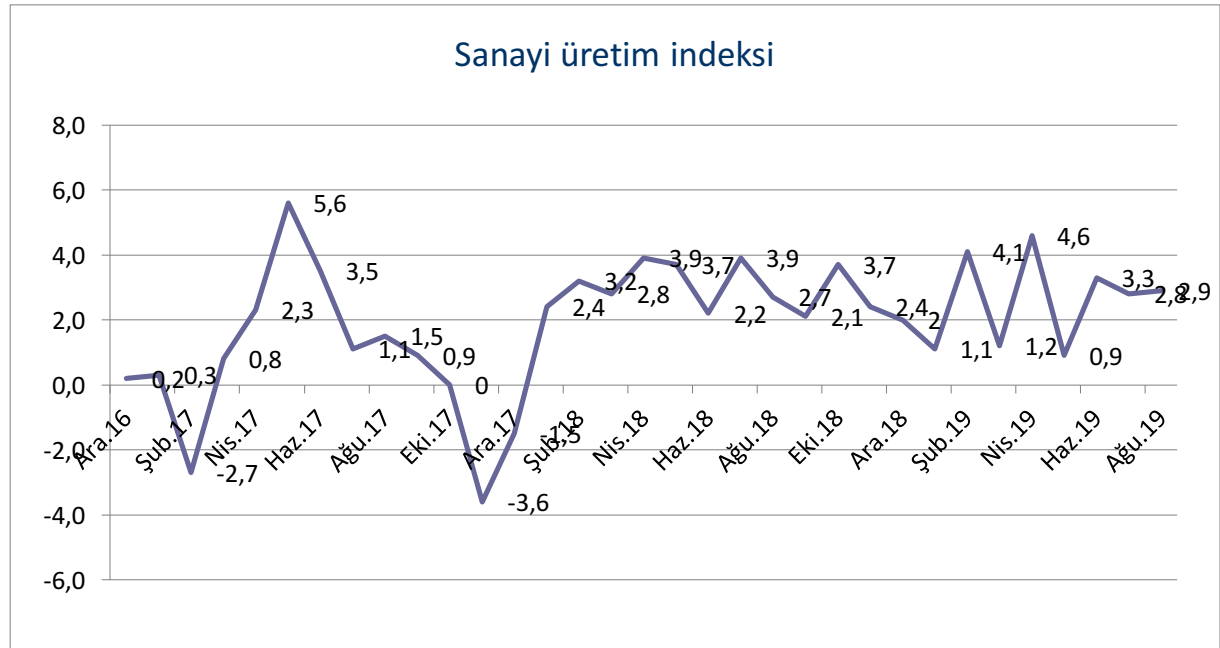
4-Rusya ekonomisi büyüme görünümü

Rusya ekonomisinde 2019 ilk çeyrek büyümesi %0,5, ikinci çeyrek büyümesi ise %0,9 olarak gerçekleşmiştir. Böylece ilk altı aydaki büyüme oranı ortalama %0,7 olmuştur.

2018 yılında beklentilerin üzerine çıkarak %2,3 oranında gerçekleşen büyüme oranına rağmen 2019 yılında ekonomik aktivitelerde geçen yıla kıyasla gerileme görülmektedir. Rusya Merkez Bankası son faiz toplantısında yılın başından bu yana gözlenen zayıf ekonomik aktivite göz önüne alınarak, 2019 yılı GSYH büyüme tahminini % 1,0-1,5'ten% 0,8-1,3'e düşürmüştür.

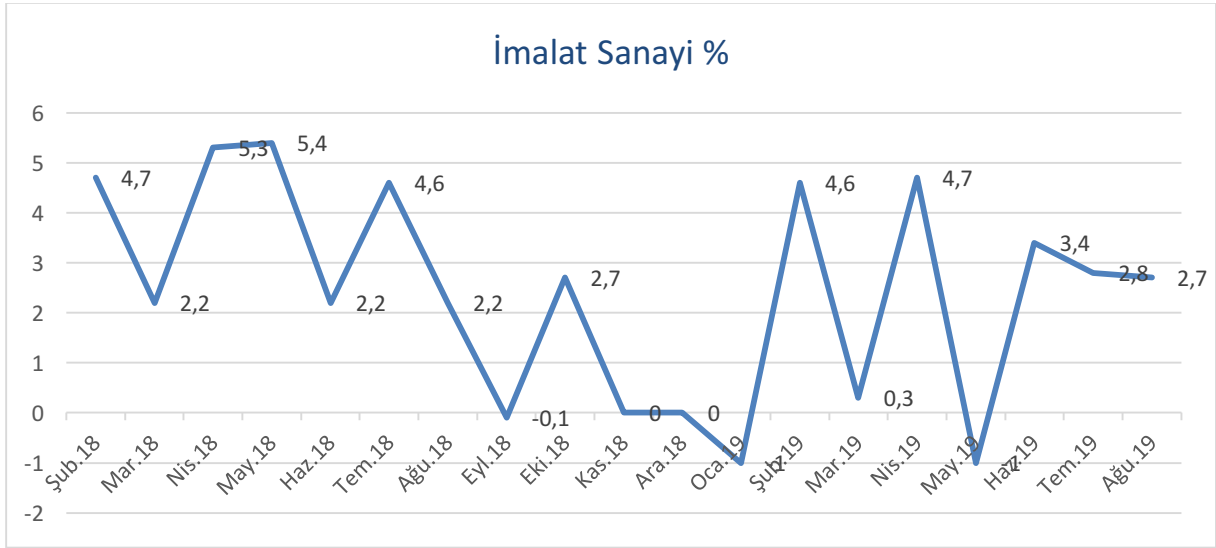
Diğer taraftan dış talepteki azalma ihracat artışını sınırlamakta, tüketim ve yatırım faaliyetleri ise sınırlı düzeyde kalmaktadır.

Öncü büyüme göstergelerinden sanayi üretim endeksindeki gelişmelere bakıldığında, Temmuz ve Ağustos aylarında sırasıyla %2,8 ve %2,9 oranında artış yaşandığı görülmektedir. Sanayi üretimindeki temel canlılığın daha çok madencilik faaliyetlerinden kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

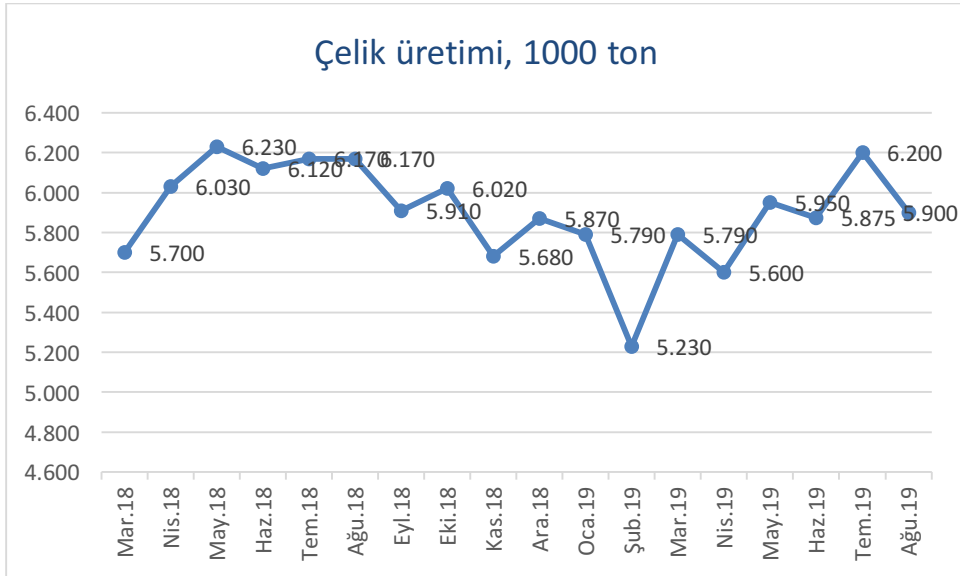
Kaynak:Rusya İstatistik Kurumu

Temmuz ve Ağustos aylarında imalat sanayinde gerçekleşen artış oranı ise sanayi üretimine paralel olarak sırasıyla %2,8 ve %2,7 olarak gerçekleşmiştir.

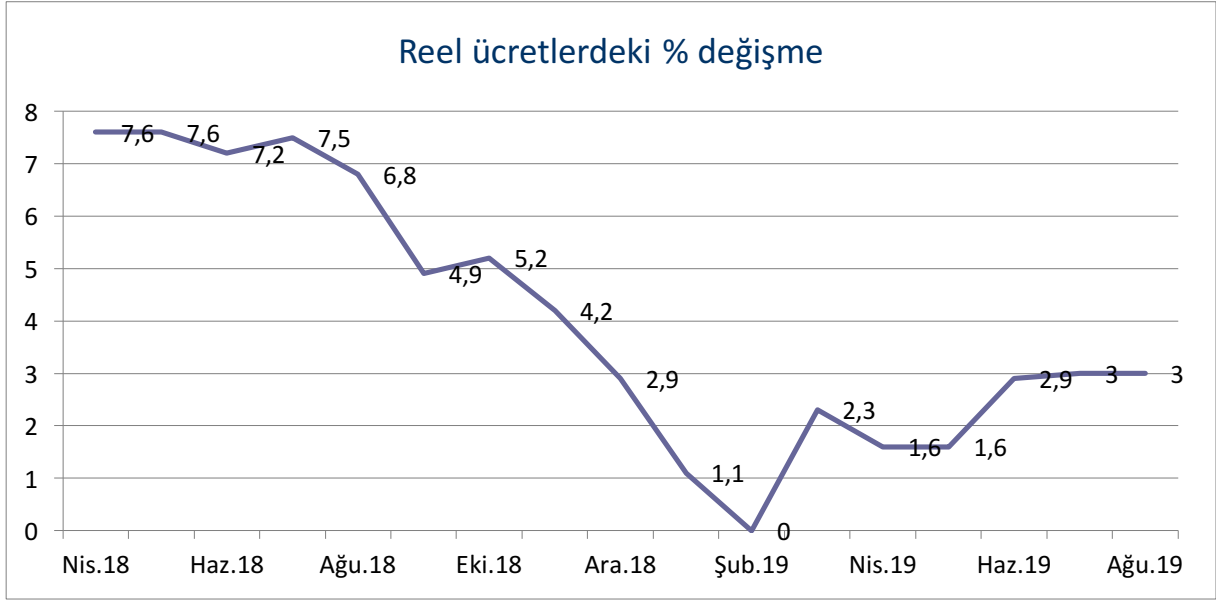
Kaynak:Rusya İstatistik Kurumu

Çelik üretimine bakıldığında, Temmuz ayında 6200 bin ton olan çelik üretiminin Ağustos ayında 5900 bin tona gerilediği görülmektedir. Geçen yılın Ağustos ayında ise bu rakam 6170 bin ton olarak gerçekleşmiştir.

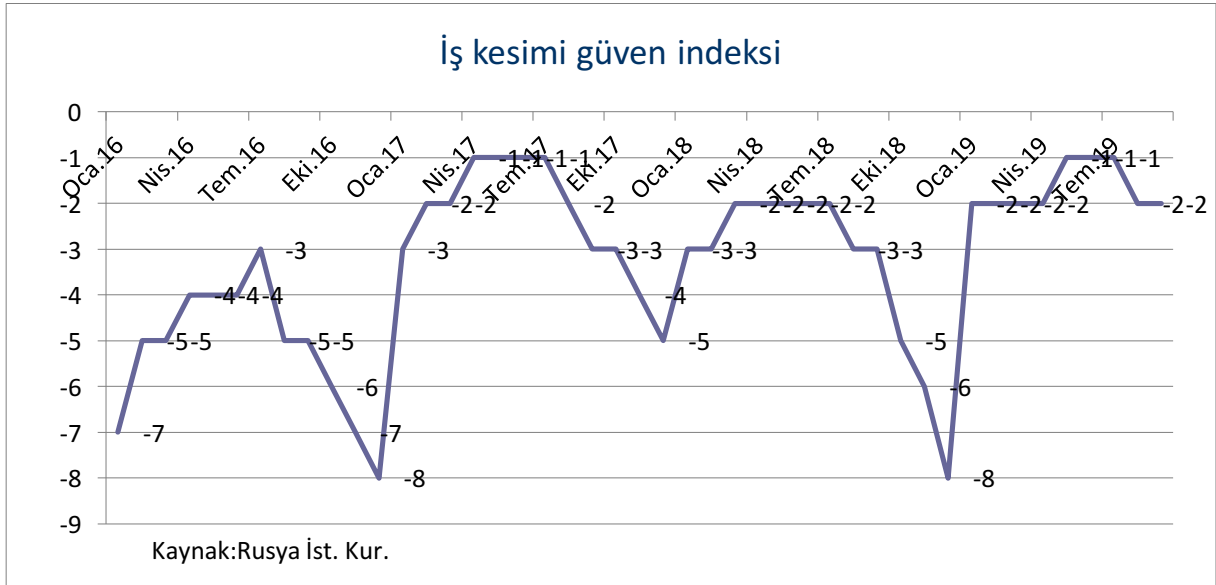
Kaynak:Rusya İstatistik Kurumu

Tüketim harcamaları açısından önem taşıyan reel ücretlerdeki artışın Haziran ayından itibaren yatay seyrini sürdürdüğü, Ağustos ayında %3 olarak gerçekleştiği görülmektedir.

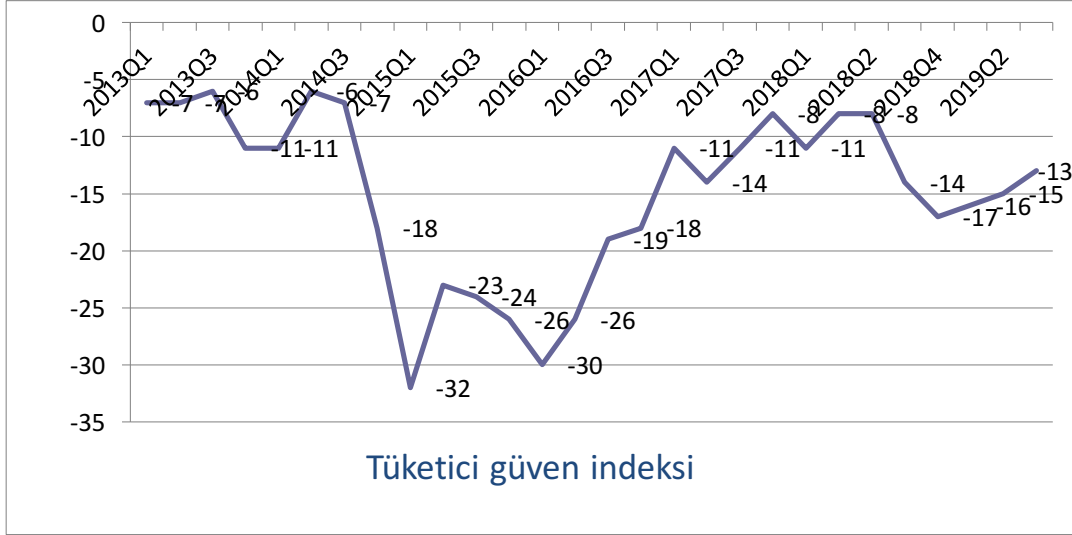
Kaynak: Rusya İstatistik Kurumu

Diğer taraftan İş Kesimi Güven Endeksinde Ağustos ve Eylül aylarında önceki aylara kıyasla bir miktar kötüleşme olduğu görülmektedir.

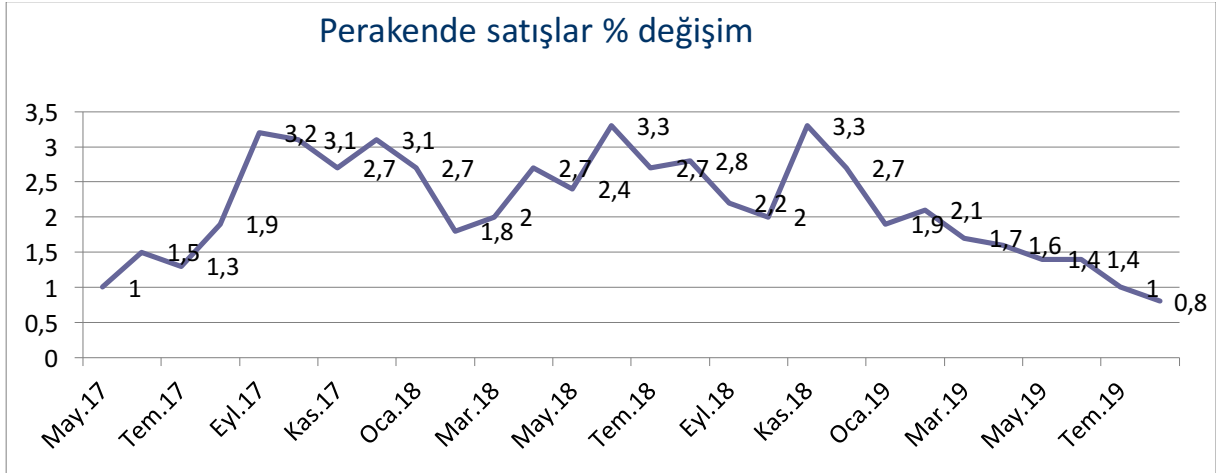
Kaynak: Rusya İstatistik Kurumu

Tüketici güven endeksine bakıldığında ise 2019 yılının 3. çeyreğinde de olumsuz seviyenin sürdüğü görülmekle birlikte önceki aylara kıyasla küçük bir iyileşme görülmektedir.

Kaynak: Rusya İstatistik Kurumu

Perakende satışlardaki yıllık değişime bakıldığında nispeten düşük artış hızının sürdüğü ve Ağustos ayında yıllık artış oranının %0,8'e gerilediği görülmektedir.

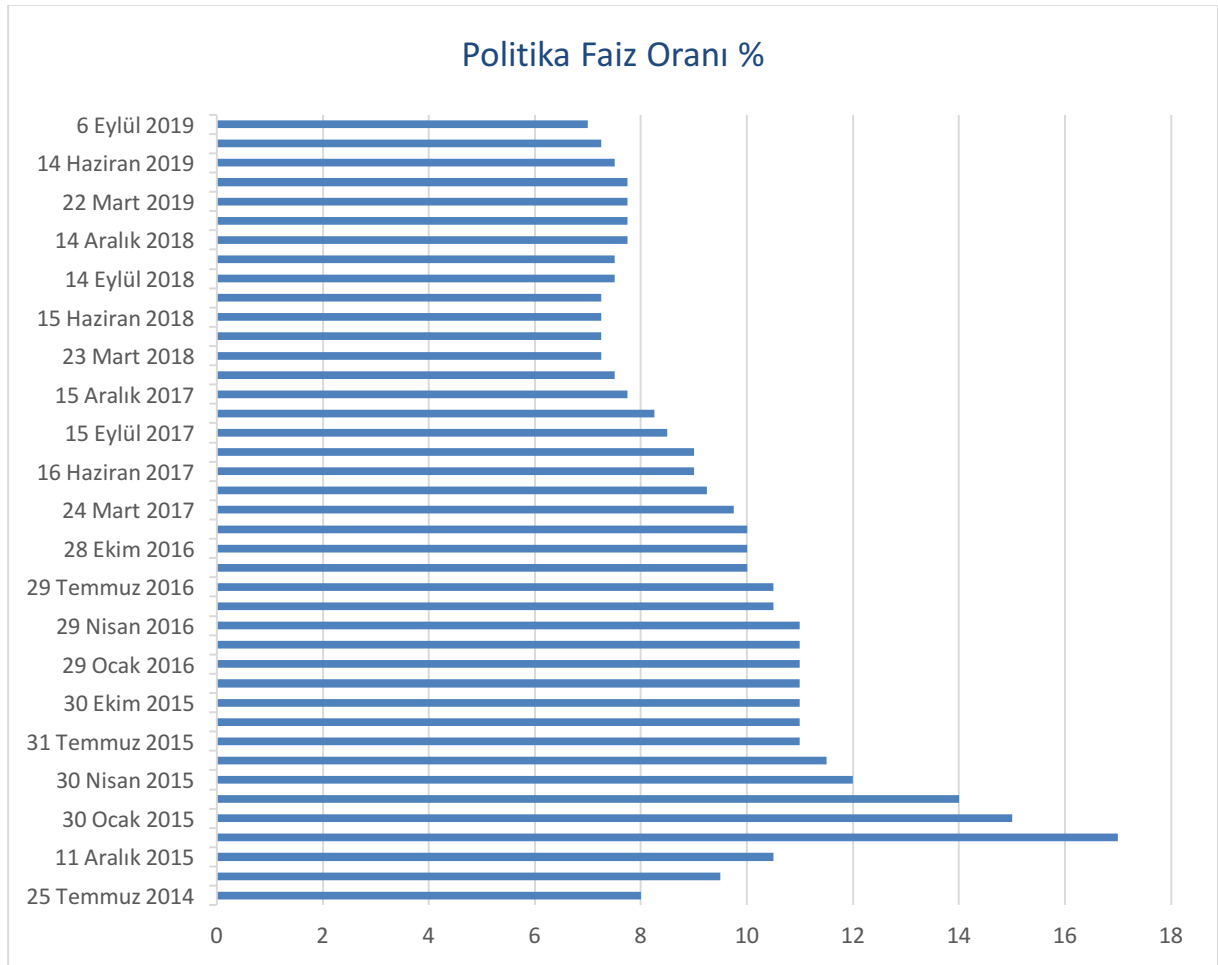
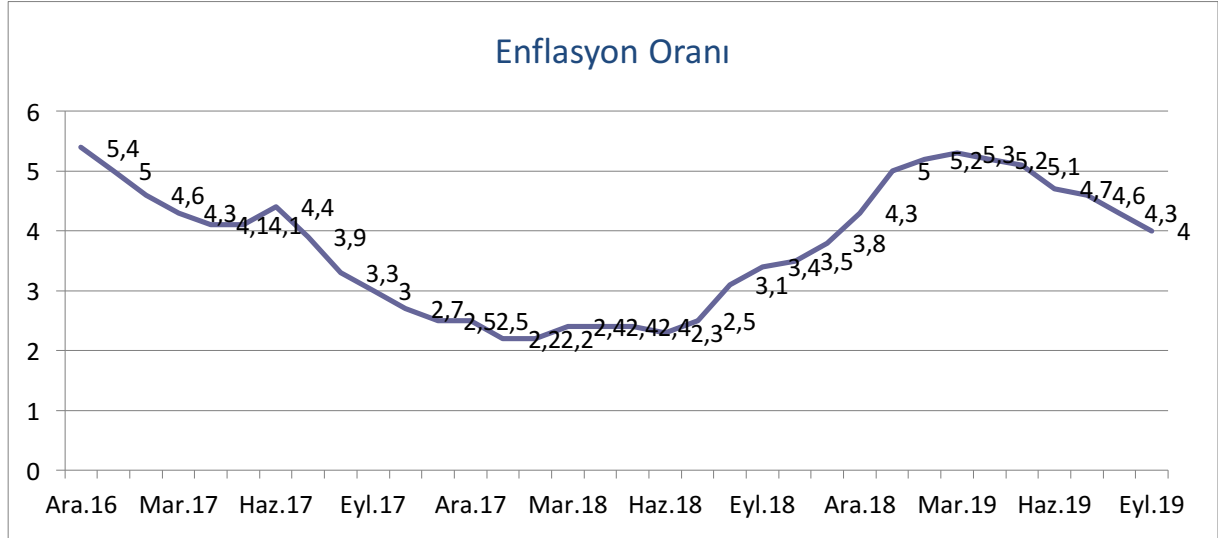

Kaynak: Rusya İstatistik Kurumu

5-Enflasyon

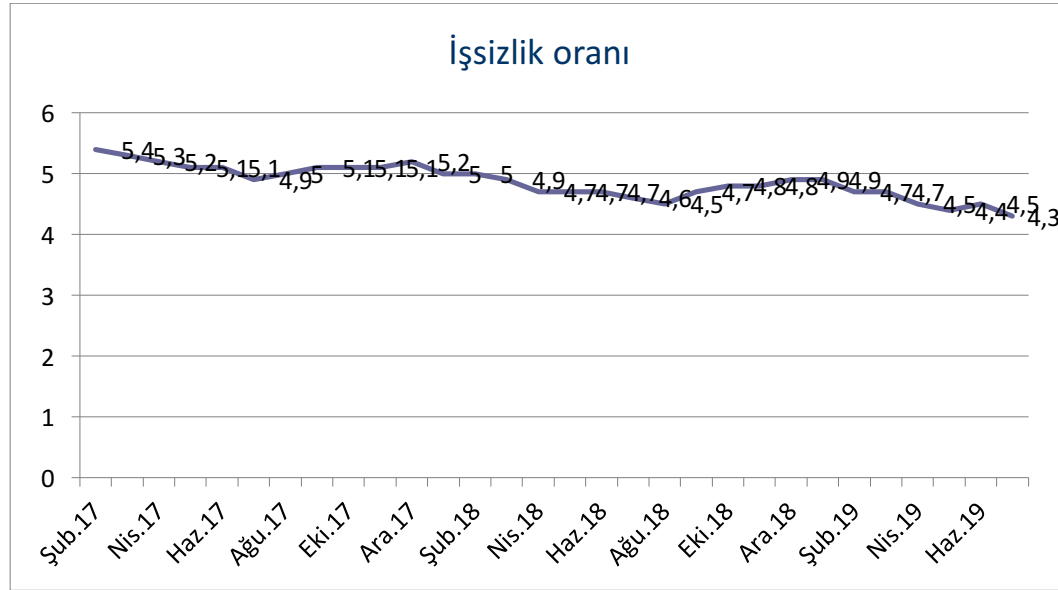
Enflasyon oranı Eylül ayında %4'e gerilemiştir. Diğer taraftan Rusya Merkez Bankası Yönetim Kurulu'nun Eylül ayında yapılan toplantısında politika faiz oranı %7'ye indirilmiştir. Banka tarafından yapılan açıklamada, enflasyondaki yavaşlamanın sürdüğü, yıllık çekirdek enflasyonun gerilediği, Bankaları tahminlerine göre, sürdürülebilir fiyat hareketlerini yansıtan enflasyon göstergelerinin çoğunun % 4'e yakın olduğu ve tüketici talep eğilimleri ile diğer bazı faktörlerin enflasyonu sınırladığı ifade edilmiştir.

Rusya Merkez Bankası tarafından yapılan değerlendirmede enflasyonun ve enflasyonist risklerin yıl sonuna kadar dengede olduğu, dezenflasyonist faktörlerin öncelikle iç ve dış talebin zayıf dinamikleri ile ilgili olduğu belirtilmiştir.

6-İşsizlik Oranı

İşsizlik oranı Ağustos ayında tarihi olarak en düşük seviyeye gerileyerek %4,3 olarak gerçekleşmiştir. Bu gelişme ekonomik faaliyetlerdeki dinamizmden çok nüfus gelişmeleri ile ilgili görülmektedir. Ağustos ayı itibarıyla işsiz sayısı 106 bin kişi artarak 3 milyon 258 bin olmuştur.

Kaynak:Rusya İstatistik Kurumu

7-Dış ticaret, ödemeler dengesi, rezervler

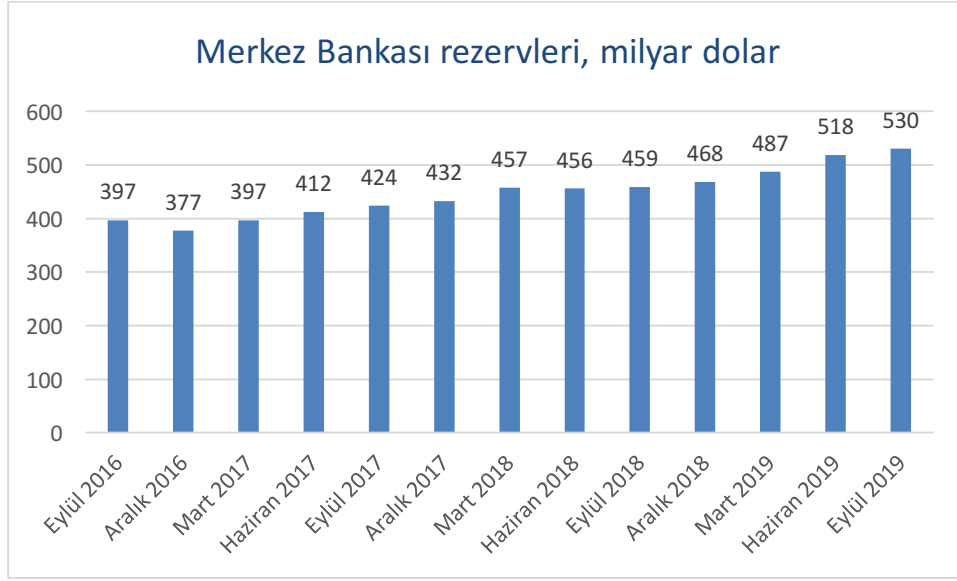
2019 yılının ilk yarısında ihracat geçen yılın aynı dönemine göre düşüş kaydederek 204 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemdeki ithalat ise yine bir miktar azalarak 117 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Söz konusu gelişme 2019 yılında gerek dış talep ve gerekse iç durgunluğu destekleyici bir gelişme olarak görülmektedir.

Ödemeler Dengesi (Milyar Dolar)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2018*	2019*
İhracat	523	497	341	281	352	443	210	204
İthalat	343	308	193	191	237	249	120	117
Cari işlemler dengesi	33	58	69	24	35	114	47	44
Sermaye hesabı dengesi	-47	-174	-73	-27	-34	-114	-37	-44

Kaynak:Rusya Merkez Bankası

*Ocak-Haziran

Kaynak: Rusya Merkez Bankası

8-Bütçe

Vergi toplanmasına ilişkin etkinlik, mali kural ve ihtiyatlı harcama politikaları son yıllarda açık veren bütçe açısından pozitif sonuçlar ortaya çıkarmış ve 2018 yılında Federal bütçe fazlası %2,7 olarak gerçekleşmiştir. 2019 yılı ilk dokuz aylık bütçe fazlası ise %3,8 civarındadır. Diğer taraftan, %2 KDV artışının yarattığı gelir artışı 2019 yılında bütçeyi destekleyici bir unsur olmuştur.

Federal Bütçe

	2014	2015	2016	2017	2018	2019*
Gelirler %GDP	20,3	16,4	15,6	16,4	17,7	19,4
Harcamalar %GDP	20,8	18,7	19,1	17,8	15	15,6
Denge	-0,5	-2,3	-3,5	-1,4	2,7	3,8
Petrol gelirleri %GDP	10,6	7,1	5,6	6,6	8,5	7,9
Ural petrol fiyatı, \$	109,0	51,0	42	53	72	63

*Ocak- Eylül

Kaynak:Rusya Maliye Bakanlığı

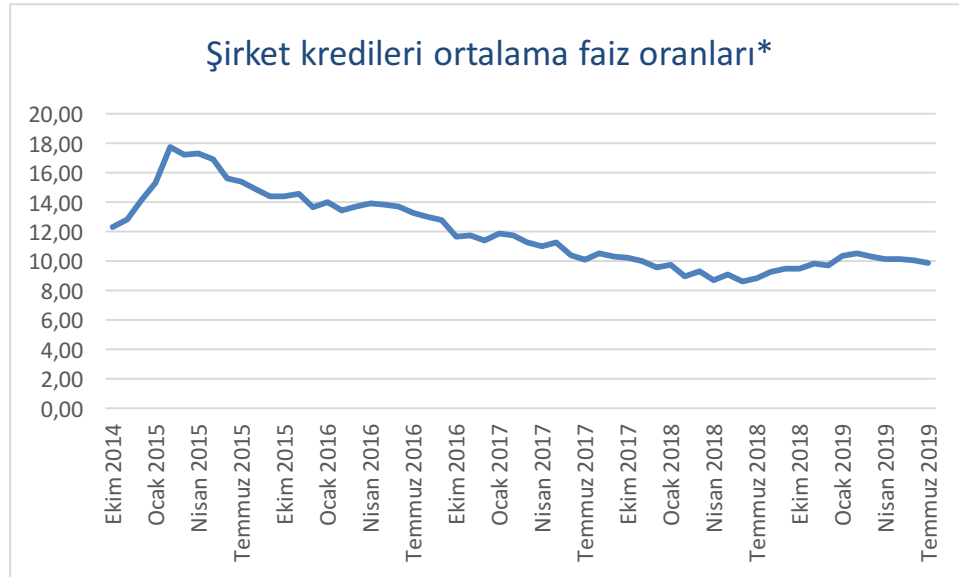
9-Bankacılık sektörü

Bankacılık sektörü tarafından şirketlere verilen kredilerin 2019 Ağustos başı itibarıyla yıllık artış oranının geçen yıla kıyasla gerilediği, buna karşılık bireylere verilen kredilerdeki yüksek artışın 2018 yılına benzer şekilde devam ettiği görülmektedir.

% değişme	2015	2016	2017	2018	2019*
Aktif	6,9	-3,5	6,4	10,4	8,1
Şirketlere krediler	12,7	-9,5	0,2	10,5	6,0
Bireylere krediler	-5,7	1,1	12,7	22,4	21,9
Bireysel mevduat	25,2	4,2	7,4	9,5	7,3

*Ağustos

Kaynak: Rusya Merkez Bankası

*1 yıldan 3 yıla kadar vadeli olanlar

Kaynak:Rusya Merkez Bankası